

Stockholm 2025-04-14

Till Arbetsmiljöverket, Folkhälsomyndigheten och Socialdepartementet
Distribueras via e-post

Angående hygienlösningar på offentliga platser och arbetsplatser i Sverige

Bästa Arbetsmiljöverket, Folkhälsomyndigheten och Socialdepartementet

Förslag om krav på touch-free hygienlösningar i offentliga miljöer och på arbetsplatser

Vi skriver till er för att framföra ett förslag om att Sverige ska ta ledarskap som föregångsland inom moderna och hållbara hygienlösningar på offentliga platser och arbetsplatser. I synnerhet vill vi lyfta behovet av att införa krav på att hygienlösningar – såsom handdesinfektion – ska vara touch-free, och att dessa ska ses som en självklar del av det förebyggande arbetet mot framtida smittspridning.

Idag kan vi konstatera att det ironiskt nog ofta är just hygienlösningarna på arbetsplatser och i livsmedelsbutiker som är de mest smutsiga. Under pandemin infördes handdesinfektionsstationer i ett snabbt tempo som ett nödvändigt svar på den akuta risken för smitta. Tyvärr saknade dessa lösningar ofta en långsiktig strategi, och i dagsläget ser vi att många offentliga miljöer fortfarande helt saknar fungerande och hygieniska stationer.

Att enbart förlita sig på tvål och vatten som hygienlösning räcker inte för att säkerställa ett effektivt smittskydd. Dels krävs det tillgång till fungerande faciliteter – såsom tvål, rinnande vatten och pappershanddukar – vilket inte alltid är garanterat i offentliga miljöer. Dels visar studier att endast omkring 80 % av svenskar faktiskt tvättar händerna efter toalettbesök, vilket innebär att en betydande andel människor inte genomför ens denna grundläggande åtgärd. Dessutom varierar kunskapen om korrekt handtvättsteknik, vilket ytterligare begränsar effektiviteten. Genom att komplettera med lättillgängliga, touch-free desinfektionslösningar ökar vi chanserna att fler faktiskt genomför en effektiv hygienåtgärd – även när tillgången till vatten & tvål är bristfällig eller när handtvätt förbises. På många offentliga utomhustoaletter har nu tvålen tagits bort och det finns bara rinnande vatten kvar.

Det förebyggande arbetet mot smittspridning är också en av våra främsta strategier i kampen mot antibiotikaresistens (AMR), som av WHO pekats ut som ett av de största globala hoten mot folkhälsan. När infektioner sprids i onödan ökar behovet av antibiotika, vilket driver på resistensutvecklingen. Att utveckla nya antibiotika är en dyr och tidskrävande process med stor osäkerhet, medan god handhygien är en bevisat effektiv och kostnadseffektiv metod för att minska behovet av antibiotikabehandling från första början. Genom att investera i enkla lösningar som touch-free desinfektion kan vi alltså bromsa AMR-utvecklingen, skydda redan existerande antibiotika – och samtidigt minska sjukfrånvaro och belastningen på vården.

När ansvaret för smittskyddsåtgärder helt lämnas till verksamhetsutövarens eget godtycke blir skyddet beroende av enskilda individers prioriteringar. Det skapar ojämlikhet och osäkerhet för både anställda och besökare. Det borde vara en självklarhet att tillhandahålla säkra och effektiva hygienlösningar – oavsett plats, verksamhet eller individ och riskgrupp.

För att belysa frågan ur ett vidare perspektiv kan vi jämföra med brandsäkerhet. I alla offentliga miljöer och på arbetsplatser finns tydliga krav på brandskydd – brandsläckare ska finnas utplacerade och vara i fungerande skick, för att skydda människor och egendom. Samtidigt är smittspridning ett betydligt vanligare hot än bränder, och de långsiktiga konsekvenserna av smittsamma sjukdomar – såsom AMR, sjukfrånvaro och vårdkostnader – är enorma.

Trots detta saknas fortfarande motsvarande tydliga krav på förebyggande hygienlösningar. Touch-free desinfektion är en enkel, effektiv och kostnadseffektiv åtgärd som kan bidra till att minska smittspridningen i samhället. Om vi kan förebygga brandrisker genom tydliga regler och krav, borde vi kunna införa liknande åtgärder för att förebygga smittsamma sjukdomar.

Vi föreslår därför att myndigheterna ser över möjligheten att införa ett krav på att alla offentliga utrymmen och arbetsplatser ska ha touch-free desinfektionslösning installerad, som en del av vårt förebyggande arbete för att skydda folkhälsan och förbättra arbetsmiljön.

Tack för ert viktiga arbete och för er uppmärksamhet i denna fråga. Vi ser fram emot ett konstruktivt samtal om hur vi tillsammans kan skapa säkrare och hållbara hygienlösningar för hela Sverige.

Med vänlig hälsning,

Anders Karlsson

Ordförande BGHR

Branschorganisationen för Grön Hygien och Rengöring